

סודה של המנורה

הסמל המוכר ביותר של עם ישראל הוא המנורה.
היא כינבה במשכן, בבית המקדש ובחזיונות הנביאים.
מה היא מסמלת?

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת בהעלותך

THE
SHLUCHIM
OFFICE

מוקדש ע"י הרה"ח ר' לוי שיחי' ניו
לעילוי נשמת
הבחור התמים מיכאל ז"ל
בן יבלחט"א הרה"ת יהודה ליב שיחי'
ראסקין

לתרומות והקדשות, צרו קשר info@jewishinsights.org
כדי להוריד מערכי שיעור נוספים, בקר באתר www.JewishInsights.org/he בקר באתר

Published and Copyright 2023 by
Shluchim Office International
816 Eastern Parkway, Brooklyn,
NY 11213
718.221.0500

5783 - 2023

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום
אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטו, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אהיו
הרב שמואל פרידמן -
בבלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שוויץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישעי' דיין
עימוד | מייק קטן

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל יסוצקי
אדמיניסטרציה | מענדל גרינברג

משרד השלוחים
יו"ר | הרב גדליה שמטוב
פיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג

עברית
עריכה לשונית | הרב זושא גרייזמאן
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

א. הדלקה או בנייה?.....5

פרשתנו פותחת בציווי להדליק את הנרות במקדש (מקור 1). שואל הרבי, מדוע מזכירה כאן התורה שוב, שהמנורה נעשתה מ'מקשה אחת'? הרי על בניית הכלים למדנו כבר בפרשיות תרומה וויקהל וכאן אנו מדברים על הדלקת המנורה!

ב. שבעת הנרות – שבעה סוגים בני ישראל.....7

בהפסרת השבוע אנו קוראים את חזון זכריה בו הוא רואה את המנורה עם שבעה הנרות (מקור 2). המדרש מדגיש שבשונה מנביאים קודמים, הנביא זכריה רואה את הטוב בעם ישראל – ומכנה אותם 'מנורת זהב כולה'. (מקור 3).

אדמו"ר הזקן מסביר, ששבעת נרות המנורה מסמלים שבעה סוגים של יהודים שעובדים את ה' בסגנון שונה. תפקידו של הכהן הגדול הוא 'להאיר את הנרות' (מקור 4). לעזור להם לגדול ולצמוח בעבודת ה' שלהם.

הפסוק אומר 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות' – שכל הנרות יאירו לאותו כיוון. שואל הרבי, הכיצד יכולים שבעת סוגי הנשמות להאיר לאותו כיוון? הם הרי כל כך שונים זה מזה, ואנו הרי מקבלים את השונות שבהם, ואם כן, איך יתכן שכולם יאירו ויפעלו לאותו כיוון?

ההסבר טמון בכך שהמנורה עשויה מ'מקשה אחת'. רש"י מסביר איך זה בדיוק עבד (מקור 5), והמדרש מתאר עד כמה זה היה מסובך (מקור 6). מכיון שכל שבעת הקנים (סוגי הנשמות) נעשו מלכתחילה מאותה חתיכת זהב מאוחדת, הם עדיין חלק מאותה חתיכה, ולכן גם כשהם אמצו לעצמם סגנון שונה, הם עדיין מכוונים לאותה מטרה – להאיר את העולם באור ה'.

ג. המטרה של כולם שווה.....12

היהדות מעודדת את העובדה שיש שוני ורבגוניות בין אנשים, וליהודים רבים יש סגנון שונה בצורה שבה עם עובדים את ה'. אך למרות השונות בסגנון, המטרה הכללית היא אחת – להאיר את העולם. וכמו שזכריה הנביא ראה בכל בני ישראל "זהב טהור", כך גם הכהן שבכל דור, אמור לראות את הטוב שבכל יהודי, וכך יוכל לעודד אותם להיות מאוחדים בעבודת ה'.

סיפור – "נתתי לך את הגפרור".

פרשת השבוע מתחילה בציווי לאהרן הכהן להעלות את נרות המנורה. גם ההפטרה מספרת לנו על חזיון של זכריה הנביא בו הוא רואה את המנורה. מדוע המנורה היא מוטיב כה מרכזי בעם ישראל? ומהו המסר שלה אלינו?

השיעור לכרשת בהעלותך

משיחת ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, ה'תש"ל
הנחה בלתי מוגה.
תורת מנחם חלק ס' עמ' 435 והלאה.

א. הדלקה או בנייה?

מקור 1 ספר במדבר, פרק ח', פסוקים א'-ד'

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָ אֵלָיו כְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יֵאָרוּ שְׂבַעַת הַנֵּרוֹת. וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהֱרֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה הָעֵלָה נִרְתְּיָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה.

לתלמיד
עמ' 3

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְוָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יָרֵכָה עַד פְּרָחָה מִקְשָׁה הוּא כַּמְרָאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְוָה.

הפרשה מתחילה עם הצייווי להדליק את הנרות במנורת המקדש. כדאי לציין שתפקיד הנרות היה לא רק להאיר את בית המקדש, אלא להאיר את העולם כולו באור הרוחני של הנרות. זה התבטא גם בכך שחלונות בית המקדש היו עשויים באופן יוצא דופן. החלק החיצוני של החלון היה רחב יותר מהחלק הפנימי, כדי להראות שהאור אמור לצאת החוצה, ולא להיפך.

<< הרבי

מדוע מדובר כאן על בניית המנורה?

הפרשה מתחילה "בהעלותך את הנרות וגו'" (פרטי הענינים של הדלקת המנורה) - ולאחרי זה נאמר: "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא".

לתלמיד
עמ' 3

וצריך להבין: בפרשתנו אין צורך לספר על אודות עשיית המנורה - שהרי אין זה המקום שבו מדובר אודות עשיית המשכן וכליו; ענין זה נתבאר כבר באריכות לפני זה שתי פעמים: פעם אחת - בצייווי הקב"ה (בפרשת תרומה³) ופעם שנייה - בעשיית המשכן בפועל (בפרשת ויקהל⁴). ואילו בפרשתנו מדובר רק אודות תכליתה של המנורה (לאחרי עשייתה): "בהעלותך את הנרות". ואם כן, למה נאמר כאן "וזה מעשה המנורה וגו"?

בפרשת תרומה ישנם עשרה פסוקים על המנורה בהם משה מעביר לעם את תוכנית בניית המשכן וכליו. בפרשת ויקהל ישנם שמונה פסוקים על המנורה בהם התורה מתארת את פרטי בניית המנורה. כעת, בפרשת בהעלותך, התורה מדברת על העבודה במשכן ועל הדלקת הנרות. אך מדוע חוזרת התורה שוב על תהליך הבנייה?

בפרטיות יותר: אין זו הפעם הראשונה שמסופר בחומש אודות תכליתם של כלי המשכן לאחר ששכבר נעשו. ולדוגמא: בנוגע לשולחן - נאמר⁵: "ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות גו' ושמת אותם גו' על השולחן וגו'", ואף על פי כן לא נאמר לאחר זה בנוגע לאופן עשיית השולחן. והטעם פשוט - כיון שענין זה כבר נאמר במקום שמדובר אודות עשיית המשכן וכליו, וכאן נתחדש רק ענין אפיית לחם הפנים שצריך לשים על השולחן.

וכשם שבלחם הפנים לא נאמר "וזה מעשה השולחן" - הנה גם בהדלקת הנרות לא היה צריך לומר "וזה מעשה המנורה", כיון שכאן מדובר רק אודות הדלקת הנרות, ולא אודות עשיית המנורה,

4. לז, טז ואילך.
5. אמור כד, ה-ו.

1. פרשתנו ח, ד.
2. בהבא לקמן - ראה גם לקריש חכ"ח ע' 60 ואילך. חל"ח ע' 34 (משיחה זו).

3. כה, לא ואילך.

וכמודגש בהקדמה שבהתחלת הפרשה: "בהעלותך את הנרות". ואם כן, נשאלת השאלה - גם אצל בן חמש למקרא - למה נאמרו כאן פרטי הענינים של עשיית המנורה?

מה חשוב כל כך בעובדה שהיא "מקשה אחת"?

עוד צריך להבין: גם אם מאיזה טעם שהוא רוצה התורה לבאר גם את "מעשה המנורה" - מדוע בחרה התורה רק את הפרט של "מקשה היא", בה בשעה שישנם ריבוי פרטים בעשיית המנורה: שצריכים להיות בה שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים, ככל פרטי הענינים שנתבארו בנוגע לעשיית המנורה, ומכולם הובא כאן רק הענין של "מקשה היא"?

ועל כורחך צריך לומר, שמכל פרטי הענינים של "מעשה המנורה", הענין היחידי שנוגע ל"בהעלותך את הנרות" הוא הענין של "מקשה היא" - כפי שיתבאר על פי הידוע (ונתבאר בלקוטי תורה) ש"מקשה" מורה על ענין האחדות, כדלקמן.

המסקנה המתבקשת היא, שהעובדה שהמנורה נעשתה 'מקשה אחת', חשובה לא רק לאופן בניית המנורה, אלא גם לאופן ההדלקה של המנורה מדי יום על ידי הכהן הגדול. ולכן התורה הזכירה זאת שוב, כשהיא מתארת את הדלקת הנרות מדי יום.

ב. שבעת הנרות – שבעה סוגים בבני ישראל

כולך יפה רעייתי

לפני שנענה על השאלה, נפנה לעיין בהפטרה בה מתוארת המנורה אותה ראה זכריה הנביא בחזונו.

על מנת להבין את החזון, עלינו להבין קודם את הנסיבות. הזמן הוא ימי שיבת ציון מגלות בבל; בראש הישוב עומדים שני מנהיגים: זרובבל בן שאלתיאל, ויהושע בן יהוצדק – הכהן הגדול. כתוצאה מן השטנה שהביעו הכותים בפני השלטונות בפרס, פסקה עבודת בניית בית המקדש. העם המוקף אויבים סביבו, מדוכדך, והנביא רואה לנכון לעודדו.

מקור 2 ספר זכריה, פרק ד' פסוקים א'-ב', ד'-ו'

זְכַרְיָה בֶן-בְּרַכְיָה בֶן-עֲדוֹ הַנְּבִיא. נְבִיא שְׁחִי בִימֵי שִׁיבַת צִיּוֹן וּפְעַל לְעִידוּד שְׁבִי הַגּוּלָה וּבְנֵיית בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי. בַּחֲלָקוֹ הַרְאָשׁוֹן שֶׁל סִפְרוֹ בּוֹלְטִים חֲזִיוֹנוֹתָיו, וּבַחֲלָק הַשֵּׁנִי יִשְׁנָם שְׁנֵי מִשְׁאוֹת נְבוֹאִיִּם, הַעוֹסְקִים בְּעִיקָר בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.

וַיֵּשֶׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיַּעֲרִנֵי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲזוֹר מִשְׁנָתוֹ. וַיֹּאמֶר אֵלַי, מָה אַתָּה רֹאֶה?

וַאֲמַר: רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלֵה, וְגִלְהָה עַל רֹאשָׁהּ, וְשִׁבְעָה נִרְתְּיָה עָלֶיהָ...

וַאֲעַן וַאֲמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר: מָה אֵלֶּה אֲדֹנָי?

וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי: הֲלוֹא יִדְעָתָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה? וַאֲמַר, לֹא אֲדֹנָי.

וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר: זֶה דְבַר ה' אֵל זָרְבָבֶל לֵאמֹר: לֹא כָחֵל וְלֹא כֹחַ כִּי אִם כְּרוּחֵי אֱמֶר ה' צְבָאוֹת.

חזון המנורה, אומר זכריה, מבטא שפע של ברכה שיגיע על בני ישראל לא על ידי פעולה צבאית – אלא ברוח ה'. כשם שבחזון הכול קורה מאליו – השמן יוצא מהבזיכים וזורם אל הנרות הדולקים ללא כל מאמץ אנושי, כך אתם לא תצטרכו להפעיל כוח. אתם תצליחו לבנות את בית המקדש השני ולהתיישב בחזרה בארץ ישראל.

מקור 3 מדרש במדבר ובה יג, ח

המדרש רואה בחזונו של זכריה ענין מיוחד ויוצא דופן ביחס לשאר הנביאים.

לְפִי שְׂיִרְמְיָהּ אוֹמֵר (ירמיהו ו, ל): כִּסְף נִמְאָס קָרָאוּ לָהֶם, וַיִּחְזַקְאֵל קוֹרָא אוֹתָם סִיגִים (יחזקאל כב, יח): בֶּן אֲדָם הָיָה לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְסִיג וְגו', בָּא זְכַרְיָה וַאֲמַר: רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת וְגו', שָׁל זָהָב הִיא כְּלֵה, לְקִיָּם מָה שֶׁנֶּאֱמַר: כְּלֵה יָפֵה רְעִיתִי וְגו'.

ירמיהו הנביא קרא לעם ישראל 'כסף נמאס' – מתכת מלוכלכת, כי הם היו מלוכלכים בעוונות. הנביא יחזקאל קרא לעם ישראל 'סיגים' – חומר זר המעורב במתכת יקרה. כביכול בני ישראל הם מחומר מזויף ומלוכלך. בא זכריה הנביא ואומר: ראיתי והנה מנורת זהב כולה. כל עם ישראל, על כל שבעת סוגיו, כולם זהב בעיניי! כפי שאומר שלמה בשיר השירים (ד, ז) – "כִּלְכֵן יָפֵה נְעִיתִי". הרעייה, עם ישראל, יפה כולה.

לתלמיד
עמ' 5

לתלמיד
עמ' 5

המשמעות הרוחנית של המנורה והדלקתה

מקור 4 ליקוטי תורה, בעלותך, דף כ"ט עמ' ג'

אדמו"ר הזקן מסביר מה הם שבעת הנרות, ומה אמור הכהן הגדול לעשות עמם.

פי הנשמה קרויה גר, כמו שכתוב גר ה' נשמת אדם, וכללות נשמות ישראל נקרא מנורה. ויש בה פחינת שבע נרות, שהם שבע מדרגות בעבודת ה'. יש עובד מאהבה משהו כפמים, ויש מאהבה פרשפי אש, ויש על ידי התורה קו הממצע, ויש על ידי נצחון לנצח ולהתגבר בעבודת ה' בסור מרע ועשה טוב, ויש על ידי הודיה, וכן יש עבודה על ידי התנשאות כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: כל ישראל בגי מלקים הם.

לתלמיד
עמ' 5

והנה אהרן הוא המדליק את הנרות הללו, לפי שהוא משבצה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל, והוא ממשיך להעלות אהבה ענה לה, ולהגדיל מדורת אש האהבה, פרשפי אש שלהבת מתלהטת בקרב איש ולב עמק.

שבעת הנרות מסמלים שבעה סוגים של יהודים שעובדים את ה' בשבעה רמות וסוגי עבודה שונים, המרומזים בשבע המידות.

חסד – אהבה כמים

אהבה שנובעת מכך שהאדם מבין בשכלו את גדולת הקב"ה ואת עוצמתו, והוא מלא באהבה לה' על כך שזכה להיות קרוב אליו. אהבה זו זורמת כמו מים שקטים.

אהבה לקב"ה מתבטאת גם באהבה לבניו – לעם ישראל.

סיפור – הננסת אורחים מתוך אהבה

רבי אליעזר, אביו של הבעל שם טוב, היה גר בכפר והיה ידוע בהכנסת האורחים שלו. כשהיה בא האורח אל ביתו, היה מקבל ממנו מיד נדבה הגונה, עוד לפני שביקש דבר. ר' אליעזר ידע כי רוב האורחים הם עניים הבאים לקבץ כסף, וכעת, לאחר שקיבל את הכסף מידי, יכול היה האורח לאכול בשמחה, כיוון שידע כי כבר השיג את מבוקשו.

פעם אחת שיבחו מאוד בשמים את מידותיו הטובות של ר' אליעזר והחליטו להעמיד אותו בניסיון. אמרו: "מי ילך לנסות אותו?"

אמר אליהו הנביא: "אני אלך!"

בעיצומו של יום השבת בא אליהו הנביא לפני ר' אליעזר, כשהוא מחופש לעני שזה עתה בא מן הדרך, עם מקלו ותרמילו. "גוט-שפעס, קרא העני – שבת שלום!"

האורחים שישבו סביב שולחנו של רבי אליעזר, קראו לו לגרש את העני מן המקום, על שחילל את השבת בכך שנסע והלך בדרכים. אלא שר' אליעזר סבלן היה, ולא רצה לבייש את האיש. מיד הציע לו לאכול "סעודה שלישית" מכובדת, ולאחר צאת השבת כיבד אותו בסעודת "מלווה מלכה".

וכשהגיע בוקרו של יום ראשון, נתן ר' אליעזר נדבה לעני, ולא הזכיר לו את חילול השבת, כדי שלא לביישו.

כשראה אליהו הנביא את מנהגו הטוב של ר' אליעזר, גילה לו את זהותו ואמר לו: "דע לך שאני אליהו הנביא. באתי לנסות אותך. כשכר על מעשיך הטובים תזכה לבן שיאיר את עיני עם ישראל." כך זכה ר' אליעזר בבנו, הבעל שם טוב.

גבורה – אהבה כרשפי אש

אהבה שמגיעה מרגש של ריחוק. כמו בן שנמצא רחוק מהוריו היוצא מדעתו מרוב געגועים, ואהבתו וכמיהתו בוערות כאש. כך באדם המרגיש שאינו קרוב מספיק לה' או לא רוחני מספיק, ושאיפתו להתקרב לה' בוערת כאש.

תפארת – לימוד התורה

ספירת התפארת היא הממוצעת בין החסד שהיא מקו הימין לבין הגבורה שהיא מקו השמאל. כמו ציור נפלא ומרהיב, שיופיו נובע דווקא משום כך שהוא מאחד כמה צבעים, כך ספירת התפארת מיוחדת בכך שהיא מאחדת ומאזנת בין החסד לגבורה. ספירה זו מתבטאת בלימוד התורה. אדם שכלתני שמשתמש במוחו ובמחשבתו על מנת לאזן בין רגש החסד לגבורה.

נצח – עקשנות ונצחנות

לאחר שאדם יוצא למלחמה, על אף שהיא גובה מחיר גבוה, הוא כבר לא יכול לסגת. הנצחנות והגאווה אינן מאפשרות לו לסגת. מידה זו קיימת גם בדברים חיוביים. אדם שלקח על עצמו החלטה טובה והוא שיתף בה את כל מכריו כבר אינו יכול לסגת. הוא לא יכול לשבור את המילה, והוא ממשיך בכוחות מתוגברים לקיימה.

הוד - הודיה וביטול

כשאדם הוא עניו, הוא לא לוקח שום דבר כמובן מאליו. הוא לא חושב שמגיע לו הכל, ולכן הוא תמיד מודה לה' על מה שיש. בכללות זה מורה על עבודת האנשים הפשוטים מתוך תמימות.

סיפור - מעלת האנשים הפשוטים

הרבי הצמח צדק שמע פעם איך איש פשוט אומר תהלים מעומק ליבו, ואמר מתוך בכי: "הלוואי יכולתי לומר פסוק אחד של תהילים בתמימות ובפשטות כזו". בימי אדמו"ר הצמח צדק התרחשה גם גזרת הקנטוניסטים - ילדי ישראל שנחטפו וגויסו לצבא הרוסי לעשרים וחמש שנות שירות. לאחר שחרורם הם התפללו וקיימו מצוות כמיטב יכולתם, אך מובן שרמת ההבנה שלהם הייתה מאד בסיסית. אמר עליהם הצמח צדק - עבודתם את ה', היא במסירות נפש ובאמונה פשוטה ללא תערובת של שכל וידיעה, ואין לשער את היוקר ואת החשיבות של תפילתם ואמירת תהילים שלהם הן נעלות יותר מן המתפללים בכוונות האריז"ל. ועל כך נאמר כי בביאת המשיח תתגלה מעלת הפשיטות והתמימות שיש בעבודתם של אנשים פשוטים שמתפללים ואומרים תהלים בתמימות.

יסוד - התקשרות

מידת היסוד היא ההתקשרות, הנותנת כוחות לנפש להתקשר ולהתמסר אל הקב"ה בכל מצב ובכל מחיר. יהודי אומר לקב"ה כולי שלך ומתמסר לעבודת ה' מתוך החלטה של כך ולא אחרת עד כדי מסירות נפש.

סיפור - לא להתנתק מהבעל שם-טוב

מסופר, כי השאלה הראשונה ששאלו את אדמו"ר הזקן בהיותו במאסר היתה, האם הוא מתלמידי הבעל שם טוב. אם הוא היה עונה שאינו תלמיד הבעל שם טוב, היו משחררים אותו מיד, אך הוא לא רצה להתנתק מהבעל שם טוב אפילו לרגע אחד, ולא הסכים לומר אפילו כלפי חוץ, כי אינו תלמיד של הבעל שם טוב.

מלכות - התנשאות

כל יהודי הוא בן של מלך, ולכן יש לו הרגשה שהוא אדם חשוב, אדם איכותי. וההתנשאות הזאת, גורמת לו להמנע מחטאים, משום ש'לא מתאים' לאדם מכובד לנהוג כך.

סיפור - לא מתאים לכן של מלך..

מסופר על אחד מתלמידי האדמו"ר הזקן, שכשהיה מזדמן אצלו ניסיון, הוא יהא אומר לעצמו, אני, מראשוני תלמידי של הרבי, אני יכשל בכזה דבר? ברור שלא. וכך הוא היה משתמש בכח ה'התנשאות' שלו, לעבודת ה'.

•

למעשה, שבעת הנרות מרמזים על סוגים שונים של יהודים: הראשון, כיף לו להיות יהודי. השני, מלא ברגשות אשמה שהוא לא מספיק יהודי. השלישי, עובד בצורה מאוזנת. הרביעי, ממוקד מטרה ולא נסוג בשום אופן. החמישי, חסר אנוכיות ותמיד מודה לה' על מה שיש, השישי מרגיש תמיד מחובר לאלוקים, והשביעי מרגיש שהוא בן של מלך ויכול לשנות את העולם

תפקידו של הכהן הגדול הוא לא לשנות אותם או לומר להם להתנהג דווקא באופן מסוים, אלא לעזור להם לגדול ולצמוח בדרכם שלהם. וכך אומר הכתוב לכהן הגדול: בהעלותך את הנרות יאירו שבעת הנרות. עליך לגרום לכל היהודים הללו להיות מלאים באור, בדרכם ובאופיים.

<< הרבי

כיצד שבעה סוגי נשמות יכולים להיות מאוחדים?

ביאור הענין: בהתחלת הפרשה נאמר: "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", והיינו, שכל שבעת נרות המנורה צריכים להאיר לכיוון אחד - "אל מול פני המנורה".

ולכאורה אינו מובן: התורה עצמה אומרת שצריכים להיות "שבעת הנרות". הסיבה לכך שבגשמיות צריכים להיות שבעה נרות - לפי שברוחניות ישנם שבעה נרות, שכל אחד הוא ענין בפני עצמו. ואם כן, איך יכולים לפעול ש"אל מול המנורה יאירו שבעת הנרות", היינו, שעם היותם שבעה נרות שונים, יעמדו כולם בענין אחד - אל מול פני המנורה!?"

וממה-נפשך: אם כל הנרות צריכים להיות בענין אחד - הוצרך להיות לכתחילה (ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות) נר (קנה) אחד, ולא שבעה נרות (קנים); ואם צריכים להיות שבעה נרות - איך יכולים להיות כולם "אל מול פני המנורה!?"

לתלמיד
עמ' 6

מקשה אחת

מקור 5 רש"י על ספר במדבר, פרק ח', פסוק ד'

מקשה. בטדי"ץ בלעז, לשון "דא לדא נקשין" (דניאל ה), עשת של פפר זהב היתה, ומקיש בקורנס, וחזתך ככשיל, לפשט אכריה פתקנו, ולא נעשית אכרים אכרים על ידי חבור.

לתלמיד
עמ' 6

עד ירכה עד פרתה. ירכה היא השדה שעל הרגלים, הלול, כדרך מנורות פסח שלפני השרים.

מקור 6 מדרש תנחומא פרשת שמיני סימן ח

מעשה המנורה כיצד היה?

שבשעה שעלה משה, והיה הקדוש ברוך הוא מראה לו בחר היאך יעשה את המשכן. כיון שהראה לו הקדוש ברוך הוא מעשה המנורה, נתקשה בה משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, הרי אני עושה אותה לפניך.

לתלמיד
עמ' 6

מה עשה הקדוש ברוך הוא? הראה לו אש לבנה ואש אדמה ואש שחרה אש ורוקה, ועשה מהן את המנורה, גביעה פפתוריה ופרחיה וששת הקנים. והוא אומר לו: כך וכך עשה אותם, שנאמר: וזה מעשה המנורה (במדבר ח, ד). מלמד, שהראה לו הקדוש ברוך הוא באצבע את המנורה, ואף על פי כן נתקשה בה הרבה משה לעשותו.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? חקקה על כף ידו של משה. אמר לו: וראה ועשה בתבניתם (שמות כה, מ), כשם שחקקתיה על כף ידך. ואף על פי כן נתקשה בה משה ואמר, מקשה תעשה המנורה (שמות כה, לא). כלומר, מה קשה לעשותו.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, השלך את הזהב לאש והמנורה תעשה מאליה, שנאמר: מקשה תעשה המנורה. כתיב תעשה, מעצמה תעשה. מלמד, שנתקשה לו המנורה, והראה לו הקדוש ברוך הוא באצבע, שנאמר זה.

<< הרבי

אך על זה נאמר בהמשך הכתוב - "וזה מעשה המנורה מקשה גו": לאמיתו של דבר שבעת הנרות הם (לא שבעה ענינים שונים, אלא) ענין אחד - "מקשה", ורק על ידי זה ש"מקיש בקורנס כו" (כלשון רש"י) נעשו שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים כו', אבל באמת ענינם אחד, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור (ולא כמו שאר עניני המשכן שנעשו מחלקים שונים ואחר כך חיברו אותם כו').

לתלמיד
עמ' 7

וכיון שבעצם ענינם אחד, לכן, גם לאחרי שנעשו "שבעה נרות", יכולים לפעול שיהיו כולם בענין אחד - "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

ההבדל בין המנורה לבין שאר כלי המשכן הוא שכלי המשכן נעשו מחתיכות זהב או כסף שונות שחוברו והותכו אחת לשנייה. המנורה נעשתה בצורה מאתגרת הרבה יותר. האמנים לקחו חתיכת זהב גדולה, והיכו בה וסיתתו אותה בצורה כזו שהתעצבה לה מנורה מפוארת עם שבעה נרות, בעלת עיטורים וכן הלאה. התורה אומרת שמשה אכן התקשה ביצירת המנורה, וה' היה צריך לעזור לו בזה.

המשמעות הרוחנית היא, שאמנם ישנם סוגים שונים של יהודים שעובדים את ה' בדרכים שונות, אך הבסיס של

כולם אחד הוא, ולכן, גם כשבחייהם הפרטים הם סוג שונה והם מתבטאים בצורה שונה, הם עדיין חלק מאותו דבר, ולכן כולם מאירים אל מול פני המנורה – כולם מביאים וחותרים לאותה מטרה כללית ונעלית, להאיר את העולם באור ה'.

יתירה מזו - "עד ירכה עד פרחה": "ירכה" - "היא השדה שעל הרגלים" (כפירוש רש"י), שזהו החלק התחתון ביותר שבמנורה; ואילו "פרחה", שנעשה ליופי, מורה על דרגא נעלית ביותר. והיינו, שהענין של "מקשה" כולל את כל פרטי הענינים שבמנורה, מהענין היותר עליון עד לענין היותר תחתון, ובמילא מובן שכולל גם את כל הדרגות שבינתיים.

הפסוק מדגיש שכל חלקי המנורה נעשו מאותה מקשה. גם אלו שנחשבים כחלק נמוך – ירך, וגם אלו שנחשבים לחלק גבוה – פרח, כולם נעשו מאותה מקשה.

לתלמיד
עמ' 7

ג. המטרה של כולם שווה

<< הרבי

לתלמיד
עמ' 8

ההוראה מזה בעבודת האדם (כאמור כמה פעמים שכל ענין בתורה מהווה הוראה בעבודת ה'): מנורה - מתייחסת לכנסת ישראל, ושבעת הנרות הם שבע מדריגות כו⁷, כך, שיש ביניהם חילוקי הדרגות על פי תורה (נוסף על החילוקים שבין כהן, לוי וישראל, ועד לעשרה יוחסין, כמובא במשנה⁸).

המשנה במסכת קידושין מונה עשרה סוגים של יהודים. כוהנים שעובדים בבית המקדש, לויים שמתמסרים ללמוד וללמד את התורה לעם ישראל, ישראלים שעובדים ומתפרנסים למחייתם ולומדים תורה כמידת יכולתם, ועוד שבעה סוגים נוספים.

כלומר, היהדות אינה מתכחשת לעובדה שישנם סוגים שונים של אנשים ויהודים בעלי אורח חיים שונה.

ואף על פי כן, בנוגע לענין של "יאירו שבעת הנרות", - שזוהי המטרה העיקרית של הנרות, כפי שרואים במוחש, שאפילו בשעה שיש נר ופתילה, הנה כל זמן שהנר אינו מאיר לא נשלמה כוונתו, רק כשמדליקים את הנר ומאיר את כל המקום שמסביבו, אזי נשלמה כוונת הנר; על דרך זה בנוגע ל"נר ה' נשמת אדם"⁹, שהתכלית היא שהנשמות יאירו בעבודת ה' - עומדים כולם בשווה באופן ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

למרות זאת, לכולם ישנה מטרה כללית אחת - להאיר את העולם. אכן, כל אחד בדרכו שלו, אך המטרה היא אותה מטרה.

וטעם הדבר - כיון ש"מקשה היא": כל בני ישראל הם מציאות אחת, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור - הקב"ה, "אב אחד לכולנה"¹⁰, ואף שיש חילוקים ביניהם, "עד ירכה עד פרחה", ש"פרחה" מתייחס לאלו שבדרגת הראש, ו"ירכה" מתייחס לאלו שבדרגת רגל, הנה החילוקים הללו הם רק בחיצוניות, אבל בפנימיות, הנה גם לאחרי חילוקי הדרגות - "מקשה היא", מציאות אחת, והיינו, לא רק באופן שזה משפיע וזה מקבל, אלא כולם באותה דרגה.

מכיון שכולנו חלק מאותו עם וכולנו הגענו מאותו מקור - לכן כולנו אמורים ויכולים להגיע לאותה מטרה. ההבדלים הם רק בסגנון ובדרך - אך המטרה אותה מטרה.

ולא עוד אלא שהמנורה היא "מקשה זהב" - "זהב טהור"¹¹ ללא סיגים, והיינו, שגם אלו מבני ישראל שנקראים בשם "ירכה", הרי הם "זהב טהור", כיון שאצל כל בני ישראל אין ענין של סיגים כו'. וכמוכח גם מזה שהקב"ה אומר על בני ישראל "מעשה ידי להתפאר"¹² - שהרי אין הקב"ה מזכיר שמו על דבר לא טוב¹³, וכמו שכתוב¹⁴ "מפי עליון לא תצא הרעות", ובהכרח לומר שאצל בני ישראל יש רק טוב, וכל אחד מהם הוא בבחינת "זהב טהור". ולכן יכולים לפעול שבעבודת ה' יהיו כולם ביחד - אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

7. ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

8. קידושין רפ"ד.

9. משלי כ, כז.

10. תניא רפ"ב.

11. תרומה כה, לא. ועוד.

12. ישעי" ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

13. ראה תנחומא תזריע ט (בסופו). תוס' תענית ג, סע"א.

14. איכה ג, לח.

זכריה הנביא קרא לכל סוגי היהודים "זהב טהור". הוא לא ראה סיגים או מתכת מלוכלכת. ולכן בוודאי שהכהן הגדול, שתפקידו לעזור ליהודי להאיר, כל אחד בדרכו, בוודאי אכן יוכל לפעול זאת. כי כל יהודי הוא זהב טהור.

ענין זה מהווה הוראה נצחית לכל הדורות, אפילו בזמן שאין בית המקדש קיים, ואין הדלקת המנורה בפועל - שגם אז צריך להיות הענין של "בהעלותך את הנרות" בעבודה הרוחנית באופן ש"אל פני המנורה יאירו שבעת הנרות"; ובפרט בבוא הזמן שבו קורין פרשה זו, כפתגם רבינו הזקן¹⁵ שצריכים "לחיות" עם הזמן, עם הפרשה שקורין בתורה - הרי בוודאי שענין זה צריך להיות הוראה בעבודת כל אחד ואחת מישראל.

למרות שהכהן הגדול אינו מדליק את המנורה בבית המקדש, המסר המאחד של המנורה נוגע גם לימינו.

משיחת ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, ה'תש"ל
הנחה בלתי מוגה.
תורת מנחם חלק ס', עמוד 435 ואילך

סיפור "נתתי לך את הגפרור"

מר יהודה אבנר, דיפלומט ישראלי, שימש כשגריר בכמה מדינות והיה יועצם של חמישה ראשי ממשלה.

כפגישה עם הרבי, שאל יהודה את הרבי מה תפקידו של רבי. בתשובה הצביע הרבי על חפץ שהיה מונח בחדרו, ושאל את יהודה מה הוא רואה.

"זה נר", השיב יהודה. אך הרבי תיקן אותו ואמר, "זהו גוש שעווה שבתוכו פתילה. רק כאשר מציתים את הלהבה הוא אכן ממלא את תפקידו והופך לנר.

"הנמשל הוא גוף האדם שמקביל לשעווה, והפתילה היא הנשמה. כאשר יהודי עושה את תפקידו, בלימוד התורה והמצוות - הוא הופך ל'נר' שמאיר וממלא את ייעודו. זה מה שאני עושה", סיים הרבי. "עוזר לכל איש ואשה להגשים את המטרה לשמה הם נבראו".

לקראת סיום הפגישה, שאל יהודה את הרבי, "רבי, האם הדלקת את ה'נר' שלי?"

"לא", השיב הרבי, "הענקתי לך את הגפרור. זה תלוי רק בך. רק אתה תוכל להבעיר את הנר".

הרבי בעצם אמר לו את מה שלמדנו בשיעור. תפקידו של הכהן הגדול הוא לעזור לכל יהודי להאיר בדרך משלו. הוא צריך לתת לו את הגפרור, את הדחיפה ואת האהבה על מנת שהוא יוכל להאיר בעצמו.

15. סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).